

FÖRTECKNINGöver några vanliga teletekniska täckbenämningar och förkortningar m m.

Uf1 har i ett föregående nr sökt ge sina läsare en orientering om några av de på det teletekniska området förekommande, vanligaste förkortningarna (se U f l nr 12/1948, Språkspalten). På det nämnda området finns emellertid en synnerligen rik flora av förkortningar och uttryck, som p g a teleteknikens för var dag ökade användning och betydelse är av värde att känna till, även för andra än teletekniker. Vi överlämnar därför en tabell, som utarbetats inom flygförvaltningens materielavdelning på utrustningsbyråns elektriska sektion, och som utgör en komplettering till det förut i U f l meddelade. Några förkortningar, som t ex HAB (High altitude bombing) och ICAO (international civil aviation organization) är ju inte direkt el-tekniska, men har fått följa med ändå.

Red.

- Anm. 1 De flesta benämningar är engelska och/eller amerikanska. (Sv) = svensk, (ty) = tysk benämning (förkortning).
 -- 2 Benämningar, som kan hänföras till de förkortningar, som omnämns i Uf1 12/48 (engelska och amerikanska "nycklar"), har här inte medtagits.

Benämning	Betydelse	Användning etc
AC	Alternating current	Växelström
ACR	Airfield (airport) controlled radar	Radarstation som indikerar fpl nära (eller över) flygfält. Flygsäkerhetsradar.
AFC	Automatic frequency control	-
AGL	Airborne (aircraft) gun laying	Radaravståndsmätare (i fpl) för rörliga vapen
AGLT	Automatic gun laying turret	Radarsikte (i fpl) för rörliga vapen för inriktning och eldöppning utan optisk sikt.
AI	Air (aircraft, airborne) interception	Radarsikte för jfpl (nattjakt och dagjakt i moln eller dåligt väder)
Amplidyne	-	Likströmgenerator (användes som effektförstärkare och därvid utgör del av servosystem)
Anti-jamming	-	Motåtgärder mot radarstörning
ARI	Airborne Radio Installation	-
ARO	Airborne range only	Radaravståndsmätare i fpl

Benämning	Betydelse	Användning etc
A-scope A-skop (sv)	} -	Indikator i radarstation (för avståndsmätning)
ASMI	Airfield surface movement indicator	Radarstation som indikerar fpl på flygfält
ASV	Air (aircraft) to surface vessel	Radarstation som återger en bild av underliggande terräng. Användes för övervakning av havsområden. Jfr H ₂ S.
ATRI	Air transportable radio installation	-
AW	Aircraft warning	-
AYF	-	Radarhöjdmätare (=APN-1)
EABS	Blind approach beam system	Riktad radarfyr (CPN-6) på marken för horisontalnavigering (riktning och avstånd) vid blind inflygning för landning. I fpl erfordras spec. apparatur (t ex Rebecca)
Bagpipe	-	Störsändare för radio (främst rundradio)
Barrage jamming	-	Radarstörning (broadbandig)
Beacon	-	Radiofyr
Beam	-	"Radiostråle" vid riktad sändning
Black Maria	-	IFF med riktningsgivare (i fpl)
Blip	-	Se Pip
Blister	-	Se Radome
Broadloom	-	Störsändare för radar (APT-4)
B-scope B-skop (sv)	} -	Indikator i radarstation (för avstånds- och riktningsmätning inom sektor - ofta 180°)
BTO	Bombing through overcast	Bombfällning utan marksikt som utföres med hjälp av spec utrustningar
Carpet	-	Störsändare i fpl för radar. Finnes i versionerna Carpet I, III, IV (APT-2, APQ-9 resp APT-5)
Centimeter-vågor (sv)	-	Frekvens = 3000 - 30000 Mp/s Våglängd = 0,1 - 0,01 m
Chaff	-	Se Window
Chatter	-	Radiostation som avstämts till fi frekvens och användes för falsk ordgivning eller störning
Cigar	-	Markstörsändare för radar (MRT-1)
CMH	Centimetre height finding	-

Benämning	Betydelse	Användning etc
Coaxial cable	-	Se koaxialkabel
Consol	-	1) Navigeringssystem, där radiofyr på marken ger bäring (till fpl) = Sonne 2) Separat enhet av radarstation (t ex PPI-enhet)
Corner reflector	-	Hörnreflektor som utplaceras på marken (vatten) för utmärkning av landningsbanor för GCA eller för att ge falska ekon för flyg- eller fartygsburen radarstation. Hörnreflektor kan även användas i livbåtar för att underlätta upptäckt
CRT	Cathode ray tube	Katodstrålerör, indikator
C-scope	)-	Indikator i radarstation (för riktnings- och höjdvinkelbestämning inom sektor, ofta 180°)
C-skop (sv)		
DC	Direct current	Likström
Decca	-	Navigeringssystem av "hyperbel-typ" med "kedjor" om 3-4 radiofyrar på marken. I fpl kan på "decometrar" positionen avläsas. Systemet arbetar på LV
Decimetervågor (sv)	-	Frekvens = 300 - 3000 Mp/s Våglängd = 1 - 0,1 m
D/F	Direction finding	Radiopejl
Dina	-	Störsändare (i fpl) för radar (AN/APT-1)
Dish	-	Reflektor för radarstation
Display	-	Indikator, vanligen CRT
DME	Distance measuring equipment	Avståndsbestämning med hjälp av svarsfyr på marken som anropas av spec radio i fpl
DMH	Decimetre height finding	-
Eagle	-	Flygburen radarstation för navigering och bombfällning utan mark-sikt (APQ-7)
Echolot (ty)	-	Radar
EHF	Extremely High Frequency	Frekv: 30000 - 300000 Mp/s Våglängd: 10 - 1 mm (millimetervågor)
Eureka	-	Radarfyr (svarsfyr) på marken för anflygning (homing). I fpl erfordras Rebecca
Falcon	-	Radarstation (i fpl) för avståndsmätning för fasta eldvapen (APG-13)

Benämning	Betydelse	Användning etc
Ferret	-	Specialutrustat fpl för radarspanning och radarstörning
FGRI	Fixed ground radio installation	-
Fish-Pond	-	Tillsats till H ₂ S för indikering av andra fpl som befinner sig inom ett "halvklot" under fpl. Radien på detta "halvklot" är i princip = flyghöjden
Frekvens (sv)	-	Antal svängningar per tidsenhet (sek) Jfr Våglängd.
Freya (ty)	-	Tysk luftbevakningsradar
Frågestation (sv)	-	Se IK
Funkgerät (ty)	-	= Radio (och Radar)
Funkmessgerät (ty)	-	= Radar
GCA	Ground controlled approach	(Transportabel) Radarstation för ledning av blind inflygning för landning (MPN-1)
GCI	Ground controlled interception	Radarjaktstridsledning från marken
GCL	Ground controlled landing	Landning av radiostyrt fpl
GEE (uttal: "djii")	-	Navigeringssystem av hyperbel-typ med "kedjor" om 3-4 radarfyrar på marken. I fpl kan med hjälp av spec apparatur (och kartor) läget bestämmas. Systemet arbetar på UK
GEE H (d:o "dji etsj")	-	System för bombfällning utan mark-sikt med hjälp av två radarfyrar på marken. Systemet arbetar på UK
Gibson Girl	-	Radiostation för nödsändning (medföres i fpl, större livbåtar)
GL	Gun laying	Inriktning (av eldvapen)
Grass	-	Brett band på radarindikator (i allm A-skop) förorsakat av brus i mottagaren
Ground clutter	)-	Reflexioner (ekon) från markytan eller föremål på denna
Ground return		
H (uttal: "etsj").	-	System för navigering och bombfällning där fpl medför en frågestation (interrogator), som med hjälp av två radarfyrar på marken ger läget ("fix")
HAB	High altitude bombing	-

Benämning	Betydelse	Användning etc
Handie Talkie	-	Liten bärbar radiostation för telefoni, utformad som mikrotelefon
HF	High frequency	Se kortvåg
Hohentwiel(ty)	-	Tysk ASV
Homing	-	Anflygning mot radio-(radar-)fyr
Hornet	-	Radaravståndsmätare för eldvapen i fpl (APG-5)
HRI	Height-Range indicator	-
H ₂ S	-	Radarstation i fpl som på indikatorn återger en bild av underliggande terräng. Användes i fpl för navigering och bombfällning utan mark-sikt (mot ytmål). Jfr ASV
H ₂ S Mickey	-	Se H ₂ S
Huvudlob (sv)	-	Se Lob
H ₂ X	-	Se H ₂ S
H ₂ X LAB	-	Se H ₂ S
Hörnreflektor (sv)	-	Se Corner reflector
ICAO	International Civil Aviation Organization	Internationellt förbund för samordning av civila luftfartsbestämmelser
IF	Intermediate frequency	Se MV
IFF	Identification friend or foe	Speciella radarstationer för att möjliggöra särskiljning av egna och fi fpl, fartyg etc. Man skiljer mellan "Interrogator" dvs frågestation i form av sändare på marken (eller i fpl) "Transponder" dvs svarsstation i form av mottagare och sändare (hopbyggda) i fpl, vilken startas av "frågeimpulsen" från frågestationen (interrogator) "Responder" dvs mottagare på marken (eller i fpl), som mottager och indikerar "svarsignalen" från svarsstationen (transponder).
IK (sv)	Igenkänningsstation	= IFF Frågestation = interrogator Svarsstation = transponder Svarsmottagare = responder

Benämning	Betydelse	Användning etc
ILS	Instrument landing system	Riktade radiofyrrar på marken för an- givning av färdlinje och glidbana vid blind inflygning för landning. Uppåtriktade radiofyrrar (lägesfyrrar) markera överflygning av bestämda punkter på marken. I fpl erfordras spec apparatur. Fpl läge i förhållan- de till glidbanan indikeras visuellt på ett korsvisarinstrument
Interrogator	-	Se IFF
Infraröd Infrarött (sv)	} -	Våglängd = 780-50000 mu (1 millim ² = 10 ⁻⁶ mm. Våglängdsområdet uppdelas emellanåt IRA = 780-1500 mu IRB = 1500-3000 mu IRC = 3000-50000 mu. Av dessa användes IRA i regel för militära ändamål. Dock försökte tys- karna pejla fpl med hjälp av fpl friktionsvärme (i luften) och moto- rernas avgivna värme, varvid IRC ut- nyttjades.
IR	Infraröd eller infra- rött	-
Jamming kc/s (sv)	- kilocykler per sek	Radar- eller radiostörning (jfr des- sa ord) Se kp/s.
Klystron	-	Speciell radaroscillator (med låg effektförbrukning)
Koaxialkabel	-	En elektrisk dubbelledare, där den ena ledaren ombildats till ett rör- som omsluter (men är isolerat från) den andra.
Kp/s	Kiloperioder per sek	Uttryck för frekvens. Jfr Våglängd
KV (sv)	Kortvåg	Frekvens = 3 - 30 Mp/s Våglängd = 100 - 10 m
LAB	Low altitude bombing	-
Ianac	Laminar navigation and anti - collision	Navigeringsystem, som bygger på radarfyrar
Land return	-	Se Ground return
LF	Low frequency	Långvåg (jfr LV) Frekvens = 30 - 300 kp/s Våglängd = 10000 - 1000 m
Li'l Abner	Little Abner	Radarstation för höjdmätning (TPS- -10)
Lichtenstein (ty)	-	Tysk AI

Benämning	Betydelse	Användning etc
Lob (sv)	-	"Radarstråle" vid riktad sändning. Huvudlob är den önskade strålningen. Sidolober innebär ofrånkomlig (men icke önskvärd) strålning i andra riktningar än huvudlobens
Loran	Long range navigation	Navigeringssystem av hyperbeltyp med kedjor om 3-4 radiofyrrar på marken. I fpl kan med spec apparatur (och kartor) läget bestämmas. Räckvidden bättre över vatten än över land. Systemet arbetar på MV. (APN-4 och APN-9)
Lorentz (ty)	-	Riktad radiofyr för riktningsgivning och höjdhållning vid blind inflygning för landning. Uppåtriktade radiofyrrar indikera resterande avstånd till fältets (banans början). I fpl erfordras spec apparatur. Fpl läge i förhållande till färdlinjen indikeras akustiskt (A-N-system)
Lucero	-	Speciellt komplement till H ₂ S, som medför att denna station kan användas för anflygning (homing)
LV (sv)	Långvåg	Frekvenser under 300 kp/s Våglängder över 1000 m Jfr LF och VLF
LW. Set	Light warning set	-
MAD	Magnetic airborne detection	Flygspaning mot minor
Magnetron	-	Speciell högfrekvensoscillator för radar
Maggie	Magnetron	-
Main lobe	-	Huvudlob vid riktad radarsändning. Se lob (lobe)
Mammut (ty)	-	Radarspaningsstation (luftbevakning)
Mandrel	-	Radarstörsändare (APT-3)
MCRI	Marine craft radio installation	-
MEW	Microwave early warning	Radarstation för luftbevakningsändamål. Ev flygsäkerhetsradar (CPS-1)
MF	Medium frequency	Se MV
MGRI	Mobile ground radio installation	-

Betydelse	Betydelse	Användning etc
Mickey	-	H ₂ X-radar som användes för bomfällning utan märksikt (BTO)
Microwave Mikrovåg	} -	Frekvenser över 300 Mp/s Våglängder under 1 m
Millimetervågor (sv)	-	Se EHF
Monica	-	Stjärtvarningsradar för fpl (APS-13)
Mp/s	Megaperioder per sek	Uttryck för frekvens. Jfr Våglängd
MRU	Mobile radio (radar) unit	-
MV (sv)	Mellanvåg	Frekvens = 300 - 3000 kp/s Våglängd = 1000 - 100 m
MZPI	-	Kanadensisk radarstation för luftbevakning (AA.No4, Mk 6)
Noise	-	Fenomen på radarindikator när stationen utsättes för viss störning eller vid fel på stationen
Oboe	-	System för bomfällning utan märksikt med hjälp av två radarfyrar (frågestationer) på marken, som med hjälp av spec utrustning i fpl ge läge ("fix")
ORB	Omnidirectional radio beacon	Rundstrålande radiofyr
Orbit	-	Väntråge i luften (cirkelbana med bestämd radie från radio- eller radarfyr)
P	Frekvensband	Se UK
Parabol (sv) Parabola	} -	Reflektor för radarstn
Paraboloid	-	Rund reflektor för radarstation
PICAO	-	Se Icao
PIP	-	Indikering av mål (eko) på indikator med fast tidaxel (svep). - Benämnes även BLIP
PPI	Plan position indicator	Indikator med roterande tidaxel (svep) för radarstation
PRF	Pulse recurrence frequency	Pulsrepetitionsfrekvens vid en radarstation
P/s	Perioder per sek	Uttryck för frekvens. Jfr Våglängd
Pulse width Pulslängd (sv)	} -	Pulsens varaktighet i en radarstation (vanligen 1-2 milliondels sek = 1-2 mikrosek, us)

Benämning	Betydelse	Användning etc
Radar	Radio detection and ranging	<p>Radar är en utveckling av radio, där mycket kortvariga pulser (se pulslängd) med hög effekt utsändas. Energinippena (pulserna) fortplanta sig rätlinjigt tills ett föremål träffas, varvid reflexion sker. Den reflekterade vågen mottages och indikeras i radarstationen.</p> <p>En radarstation kan upptäcka och bestämma lutande avståndet till ett mål. Genom att det utsända energiknipet utsändes i en bestämd riktning (i form av en "lob") kan även bäring och höjdinkel bestämmas.</p> <p>Uttrycket "radar" innefattade ursprungligen den angivna definitionen (betydelsen). Sedan tekniken utvecklats anses "radar" alltmåra vara en förkortning av "Radio Angle, Direction And Range".</p>
Radarstörning	-	<p>Motåtgärder (medelst störsändare, reflektorer etc) för att försvåra eller omöjliggöra för fi att medelst radarspaning följa eller upptäcka stridsåtgärder. Radarstörning medför falska ekon eller övertäckande "mönster" på den störda stationens indikator(er)</p>
Radiostörning	-	<p>Motåtgärder (medelst kraftig radiosändare) för att försvåra, förvirra eller omöjliggöra fi radiokommunikation. Radiostörning är i regel lätt att utföra.</p>
Radome	-	<p>Kåpa över antenn (och reflektor) för skydd mot väder och vind.</p>
Racon	Radar beacon	Radarfyr
RCM	Radar countermeasures	Jfr Anti-jamming
RDF	Radio Direction finding	Äldre engelsk benämning för radar- och radiopejl
Rebecca	-	Speciell utrustning i fpl för anflygning mot radarfyr (ursprungligen endast BABS och Eureka)
Reflektor (sv)	-	Användes vid flertalet radarstationer för att samla största möjliga mängd energi i huvudloben.
Remsor (sv)	-	Se Window
Rep (sv)	-	Se Röpe

Benämning	Betydelse	Användning etc
Responder	-	Se IFF
Rope	-	Reflektor för radarstörning (utformad som 100-150 m långt metallband som utkastas från fpl. Jfr window).
RUG	-	Radarstörsändare (APQ-2)
SBA	Standard beam (blind) approach	Amerikansk version av Lorenz
Scanner	-	Se reflektor
Scanning	Avsökning	Radarsökning (genom att antennsystemet (och reflektorn) vrids)
SCI	Ship controlled interception	Fartygsbaserad GCI
SCR	Signal Corps Radio	Gemensam beteckning för USA-tillverkad radio- och radarmateriel för militära ändamål.
Sea return	-	Reflexioner (ekon) från vattenytan
Selectivity Selektivitet (sv)	)) -	Förmågan hos en radiostation att särskilja olika (närbelägna) frekvenser
SHF	Super high frequency	Se centimetervågor
Shoran	Short range navigation	Navigeringssystem med kedjor om två markstationer, som besvara anrop från fpl. I fpl erfordras speciell utrustning. Systemet arbetar på UK.
Side lobe Sidolob (sv)	)) -	Se Lob (lobe)
Skyatron	-	Anläggning för uppförstoring av PPI-bild på mjölkglasskiva.
SLC	Search-Light Control	Radarledd strålkastare.
Sniffer	-	Radarsikte för lågbombfällning, (arbetar enl Doppler-principen). (APG-4)
Sonne (ty)	-	Navigationssystem, där radiofyrt på marken ger bäring (till fpl) = Consol
Spoofing	-	Speciell form av radarstörning (missledande - falska - ekon åstadkommas medelst speciell svarssändare), s k spökreflexion
Spot Jamming	-	Radarstörning (på en viss frekvens)
Spökreflexion (sv)	-	Se Spoofing
SSV	Ship to surface vessel	Radarstation för marin spaning

Benämning	Betydelse	Användning etc
Svars-mottagare (sv)	-	Se IK
Svarsstation (sv)	-	Se IK
Sweep Svep (sv)	)) -	Tidaxel på indikatorn till en radarstation.
Teleran	Television and radar for air navigation	-
TGRI	Transportable ground radio installation	-
Tidaxel (sv)	-	Förekommer på indikatorn till en radarstation. Ett ekos läge på tidaxeln uttrycker avståndet till målet. I regel är indikatorns tidaxel grade-rad i avstånd (ej i tid)
Time base	-	Se Sweep (svep), tidaxel
Tp/s	Teraperioder per sek	Uttryck för frekvens. Jfr Våglängd.
Transponder	-	Se IFF
Tuba	-	Radarstörsändare (mark-) mot ty Lichtenstein
UHF	Ultra high frequency	Se decimetervågor
UK (sv)	Ultrakortvåg	Frekvenser = 30-300 Mp/s Våglängder = 10-1 m
Walkie-Talkie	-	Bärbar radiostation
Walter	-	Liten (batteridrivna) radarfyr för gummibåtar. Spanande fpl anflyga med Rebecca.
Waveguide	-	Se vågledare
V-beam	-	Radarstation för hög- och lågspanning samt höjdmätning (AN/CPS-6)
VEB	Variable elevation beam	-
VHF	Very high frequency	Se UK
Window	-	Radarreflektorer i form av små strimlor (ofta stanniol och 1/4 - 1/2 våglängd långa) som utkastas från fpl och ge falska ekon som ofta dölja de verkliga målen (ekona)
VLF	Very low frequency	Långvåg, frekv under 30 kp/s. Jfr LV
W/T	Wireless telegraphy	Radiotelegrafi

Benämning	Betydelse	Användning etc
Würzburg (ty)	-	Radarstation för spaning och lv-eldledning
Wosp	-	Automatiskt radarsikte för bakåtriktade vapen i fpl (APG-15)
Vågledare (sv)	-	Fyrkantigt "rör" för överföring av energien från en sändare (med våglängd mindre än 10 cm) till antennen. Dimensionerna bero på frekvensen (i praktiken i regel omkring $1/3 \times 2/3$ av våglängden)
Våglängd (sv)	-	<p>Längden i m av en hel radiovåg. Våglängden är alltid beroende av frekvensen och utbredningshastigheten (c:a 300 000 000 m/s). $\lambda f = 300\ 000\ 000$ (där λ = våglängd i m, f = frekvens i p/s)</p> <p>Jfr LV, MV, KV, UK etc eller tabell i Ufl 3/48 sid 65 eller Ufl 12/48 sid 318.</p> <p>Gränsen mellan <u>radiovågor</u> och <u>värmevågor</u> är svår att draga. I regel är dock vågor under 0,1 mm (frekvenser över 30 Tp/s) svåra att göra kontinuerliga.</p> <p>Värmevågor utgör en blandning av icke kontinuerliga vågor av olika längder.</p>
Yagi (=Jagi)	-	Spec typ av antenn (för våglängder som i regel något överstiger 1 m). Benämnd efter uppfinnaren (japansk professor).